

5 стратегічних рішень з безбар'єрності з країн ЄС: резюме для українських громад

Зміна парадигми: Від “Медичної моделі” до “Універсального дизайну”

Фокус: вирішення проблеми конкретної групи (як-от пандус для людини з інвалідністю)

Філософія: обмеження створює стан здоров'я людини

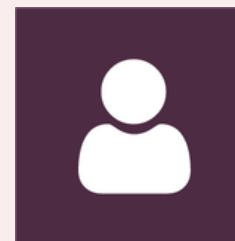
Підхід: ізольовані спеціальні адаптації (виняток з правил)

Фокус: якість життя для 100% населення

Філософія: бар'єри створює недосконале середовище, а не людина

Підхід: простір, зручний для всіх за замовчуванням (норма).

« Те, що є життєво необхідним для 10% населення, є найзручнішим рішенням для 100% громадян. »

Базовий принцип: Ланцюг безбар'єрності (Безшовний маршрут)

Доступність
не працює,
якщо вона фрагментарна.

Ідеально доступний
низькопідлоговий автобус
втрачає сенс, якщо
на зупинці є бордюр,
який не дозволяє
до нього під'їхати.

Навіть на ідеальному
маршруті, довжиною 2 км,
один бордюр,
висотою 15 см
робить весь шлях
нефункціональним.

Екосистема інклюзії: 4 вектори доступності

Принцип “нульового порогу” (00 мм. перепаду), низькопідлоговий транспорт, автоматичні двері, ергономіка.

Аудіодискрипція, тактильна навігація, індукційні петлі для слухових апаратів, освітлення без блимання.

Сумісність веб-сайтів зі Screen Readers, клавіатурна навігація, високий контраст (стандарт WCAG)

Принцип “спочатку людина”, формати “Легке читання”, інклюзивне працевлаштування без стигми.

Нормативна база ЄС: Обов'язковий орієнтир для відбудови

**European Accessibility Act
(Dir 2019/882)**

Набув чинності у червні 2025-го року.
Гармонізує вимоги
до фізичної інфраструктури,
товарів та приватного бізнесу.

**Цифрова доступність
(Dir 2016/2102&EN 301 549)**

Жорстка вимога до 100% цифрової
інклюзії всіх муніципальних, медичних
та державних веб-ресурсів та
додатків.

**Права пасажирів
(PRM TSI 1300/2014)**

Обов'язкова параметри для
залізничних вокзалів та
транспортних хабів (висота
платформ, тактильна навігація,
автономні ліфти).

Меню рішень: системні трансформації мегаполісів

Берлін
(Житлові квоти)
Стандарт DIN 18040-2 . До 2025 року 75% нових багатоквартирних будинків мають бути повністю безбар'єрними.

Париж та Барселона (Гіперлокальність)
Концепція 15-хвилинного міста та "Суперквартали". (Kiezblocks/ZAPs)-зелені коридори без автомобілів з ідеальна плоским мощенням.

Відень (історичний фонд та житло)
Програма "Smart-Wohnprogramm" та безповоротні муніципальні гранти на встановлення ліфтів у старих історичних будівлях.

Інклюзивність пляжів
Барселони та Юрмали

Стокгольм(Е-демократія)
Загальнонаціональний реєстр доступності (TGD).
Всі об'єкти паспортизовано у цифровій базі.

Меню рішень середніх міст: клімат, дані та навігація

Шеллефтео, Швеція (Подолання клімату)

Система підземного екологічного опалення тротуарів. Використання надлишкового промислового тепла для гарантії відсутності льоду та снігу 24/7.

Бреда, Нідерланди Smart-навігація

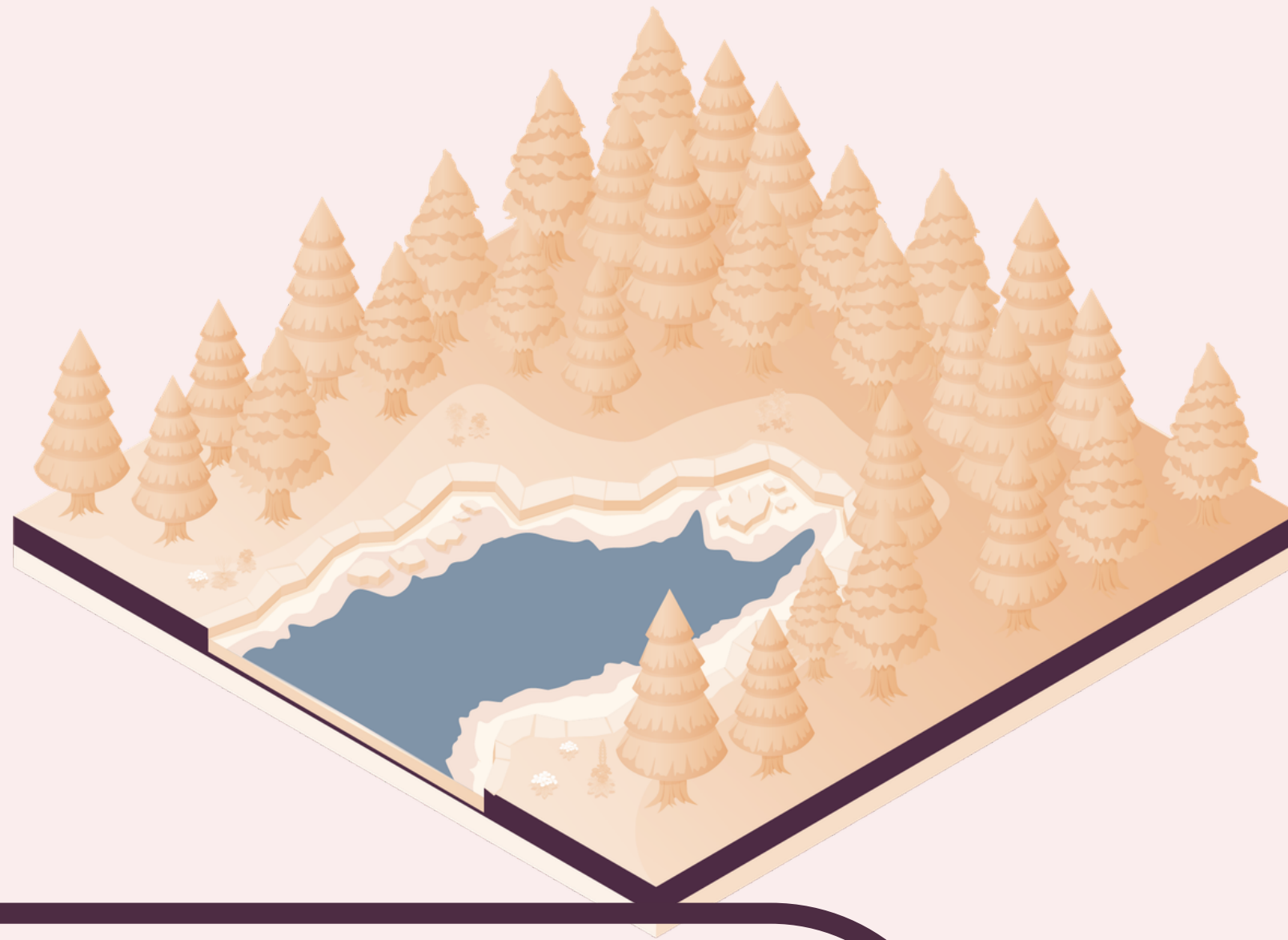
Муніципальний додаток "Beriekbaar Breda", що будує маршрути без перешкод та застосування маячків iBeacon для аудіопідказок незрячим.

Люксембург (інформаційна інклюзія)

100% безкоштовний низькопідлоговий транспорт та повна інтеграція міжнародного стандарту спрощеної мови для офіційних документів.

Інклюзія гіперлокального рівня: Природа та Спадщина

Виборг, Данія (Доступна природа)
Екологічні настили через заповідні ліси та озера.
Максимальний кут нахилу 5% , що
робить дику природу доступною
для крісел колісних.

Гурдан-Полінья, Франція
Селище на схилі гір створило капітальну мережу
пологих пандусів-терас. Підтримка агротуризму
за стандартом "Tourisme & Handicap"

Капелль-оп-ден-Бос, Бельгія
(Комплексність)
Замість "точкового" ремонту, повне
"безшовне" зшивання центру громади в
єдиний безпороговий.

Діагностична матриця: Як Європа долає специфічні виклики?

Виклик

Рішення

Історична бруківка
та пам'ятки

Бреда, Яніна: Шліфування та перевертання старого каменю для гладкої поверхні. Приховані гідравлічні ліфти-платформи, що не псують фасад.

Складний гірський
рельєф

Барселона, Люксембург: вуличні ліфти, муніципальні фунікулери та багаторівневі тераси, інтегровані в єдину транспортну мережу.

Суворий
зимовий клімат

Бурос, Шеллефтео: пріоритетне очищення пішохідних зон (до автодоріг) та підігрів тротуарів.

Застаріла
інфраструктура

Берлін: проєкт "100 % Lift" для дообладнання метрополітену початку XX століття.

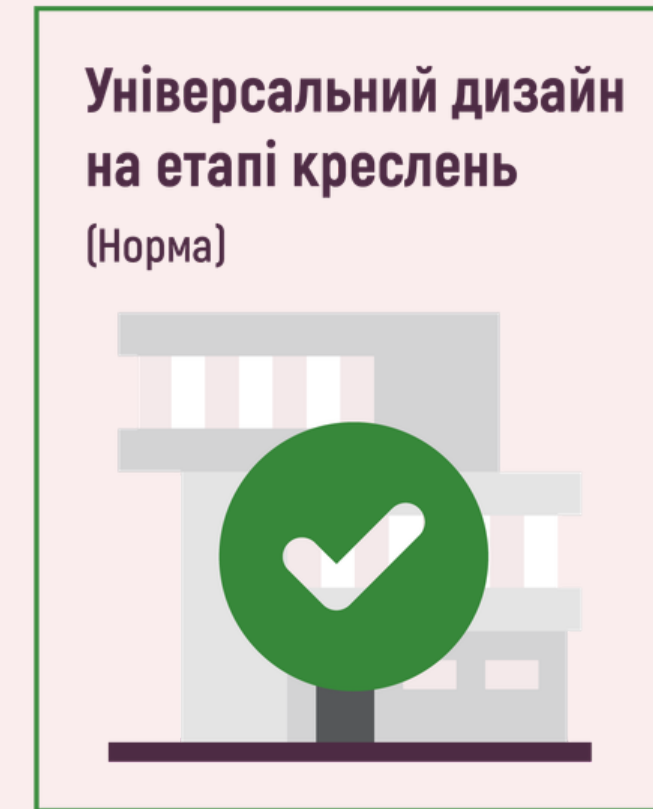
Український контекст: Вікно можливостей для відбудови

Дорого і неефективно.

Встановлення непрактичних
рішень

після завершення будівництва,
що псує естетику та створює бар'єри.

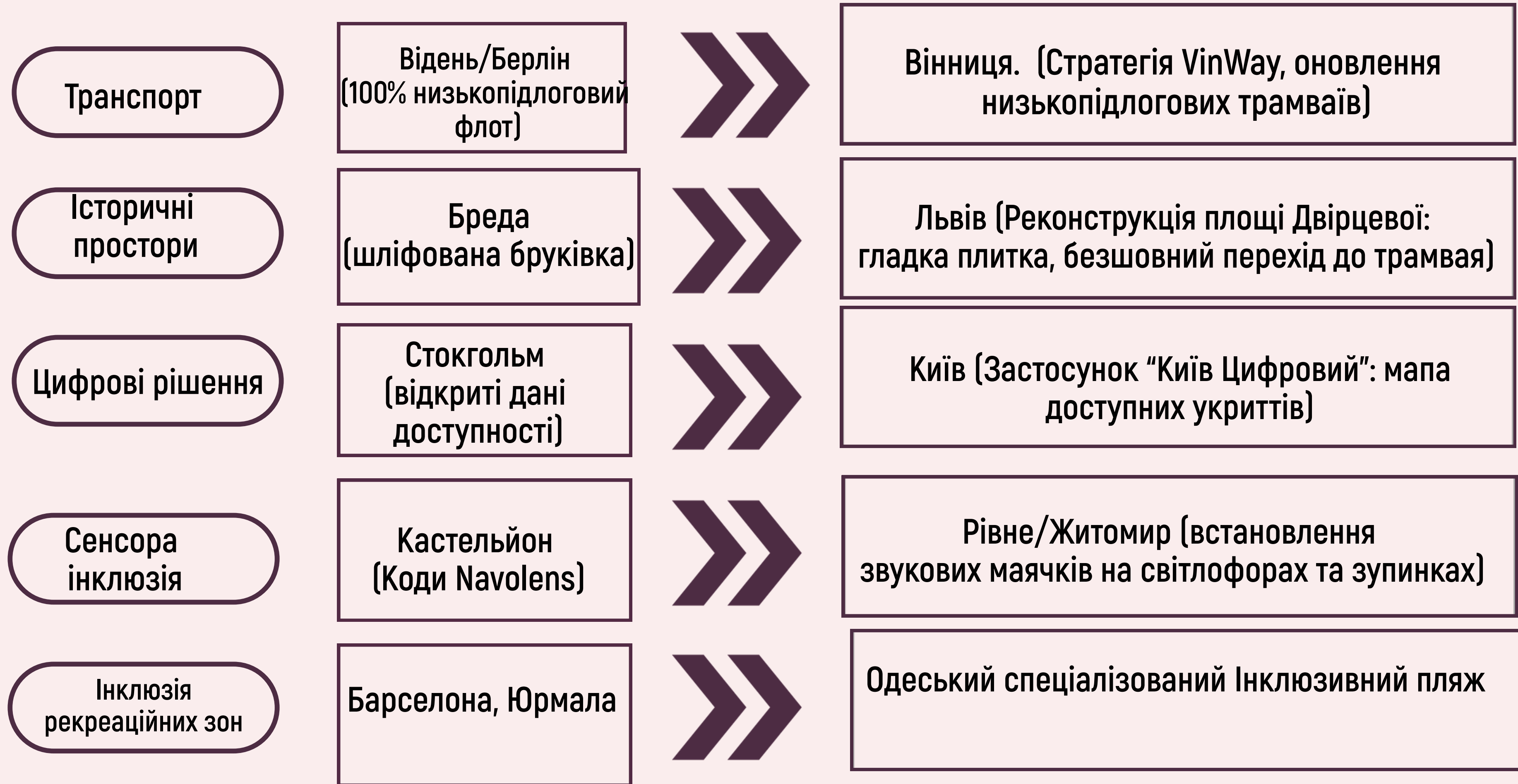

Норма.

Створення безбар'єрного середовища
з самого початку проектування,
що забезпечує доступність
для всіх без додаткових зусиль.

« Ключовий інсайт: відбудовувати зруйновані міста за радянськими стандартами - це марнотратство. Впровадження Універсального дизайну на етапі креслень не вимагає значних додаткових коштів, тоді як переробка та адаптація збудованого об'єкта коштує в рази дорожче. »

ЄС та УКРАЇНА: потенціал для національного масштабування

Зміна стратегії : від адаптації "Об'єктів" до планування "Маршрутів"

Етап-1: Еталонне ядро

Повна безбар'єрність
транспортного хабу
та центральної площі.

Етап-2: Соціальні коридори

З'єднання ядра з лікарнями,
школами, ЦНАПами
(тротуар-зупинка-перехід-вхід)

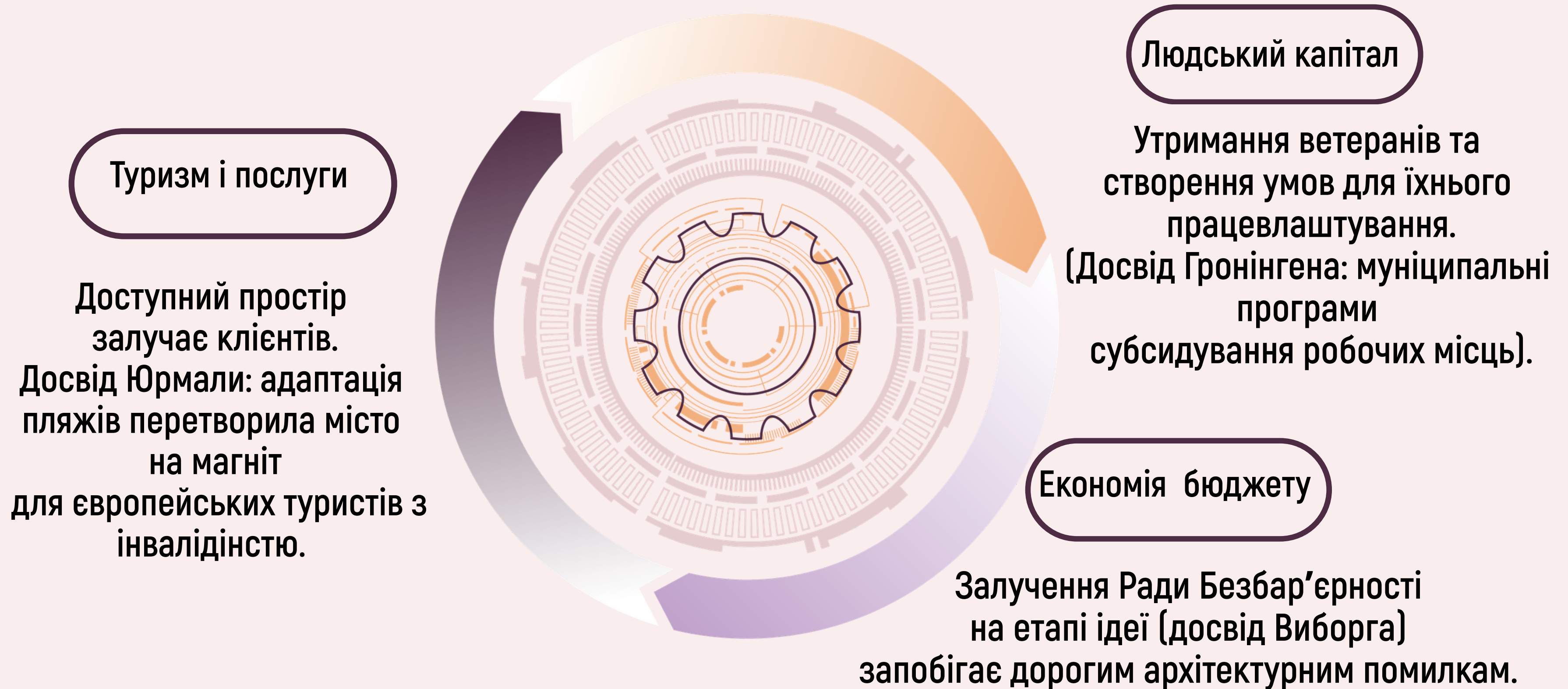
Етап-3: рекреація

Адаптація парків та
набережних.

« Один пандус біля лікарні - це об'єкт. Гладкий шлях від зупинки автобуса до дверей лікарів - це маршрут.
Бюджети громад мають фінансувати завершені маршрути. »

Безбар'єрність як інвестиція в економіку громади

Практичний посібник: 5 кроків для територіальних громад

“Нічого для нас без нас”

Найкращі рішення створюються
із кінцевим користувачем.

- » Створення Рад з питань безбар'єрності (за прикладом Буроса та Виборга), до яких входять ветерани та люди з інвалідністю.
- » Вони повинні мати реальне прово вето на етапі погодження архітектурних креслень, а не після завершення будівництва.

« Безбар'єрність - це маркер цивілізованості та головна умова повернення людського капіталу в українські громади. »

Ознайомитися із дослідженням "Ліги Сильних" можна за цим QR-кодом

Олег Пененко
юридичний радник та аналітик ГС "Ліга Сильних"
Контакти:
+380631622300
o.penenko@ls.org.ua

Дякую за увагу!